

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา สำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างโปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา สำหรับ
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 โปรแกรมย่อย คือ

2.1 โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.3 โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา ในแต่ละ
ระดับชั้นจะแสดงรายละเอียดตามแนวคิดหลักของการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว ตามลำดับดังนี้

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของระบบครอบครัวที่ดี เป็นพื้นฐานในการ
ดำรงชีวิต
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. พัฒนาการทางทัศนคติที่ดีต่อความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของคนที่มีต่อ
ครอบครัวและสังคม

4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ
5. สามารถที่จะป้องกัน แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัว

โครงสร้างโปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ความหมายของโปรแกรม

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา หมายถึง แผนปฏิบัติการสอนด้วยการจัด เนื้อหาการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวสอดแทรกใน เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในส่วนที่มีความเหมาะสมมาผสมผสานกัน โดยจัด เนื้อหาทั้งหมดที่นักเรียนต้องเรียนรู้ให้เป็นหน่วยในแต่ละระดับชั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูสังคมศึกษานำไปใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เป้าหมายของโปรแกรม

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของระบบครอบครัวที่ดี เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการมีชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ
3. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อความรับผิดชอบคามบทบาท หน้าที่ของตนที่พึงมีต่อครอบครัวและสังคม
4. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้มีคุณภาพได้
5. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตนในการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคในชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวได้ เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ

การดำเนินการตามโปรแกรม

1. การเตรียมการของครู

- 1.1 ศึกษาแนวทางบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษาตาม

โปรแกรมที่จัดไว้เพื่อให้เกิดความเข้าใจวิธีการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าว

1.2 กำหนดแผนการเกี่ยวกับการบรรยายพิเศษ โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว

1.3 เตรียมสื่อการเรียนที่ต้องใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น แผ่นภาพ แผนภูมิ เอกสารเผยแพร่ความรู้ ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เป็นต้น

2. ลักษณะของโปรแกรม

2.1 ส่วนประกอบของโปรแกรม โปรแกรมนี้จัดเรียงลำดับตามเป้าหมายของการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว 5 ประการคือ

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. ทศนคติที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม
4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเอง และชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ
5. ความพร้อมที่จะปฏิบัติตนในการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคในชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวได้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ

แต่ละเป้าหมายประกอบด้วยหัวข้อในรายละเอียดต่อไปนี้

- ก. ความคิดรวบยอด
- ข. จุดประสงค์การเรียนรู้
- ค. เนื้อหาบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา
- ง. กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ
- จ. สื่อการเรียนการสอน
- ฉ. การวัดและการประเมินผล

ม.1 โปรแกรมครอบคลุมเป้าหมายการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวที่ 1-3

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

3. ทศนคติที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม

ม.2 โปรแกรมครอบคลุม เป้าหมายการศึกษา เพื่อชีวิตครอบครัวที่ 1-4

1. ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. ทศนคติที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม
4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ

ม.3 โปรแกรมครอบคลุม เป้าหมายการศึกษา เพื่อชีวิตครอบครัวที่ 1-5

1. ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม
3. ทศนคติที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม
4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ
5. ความพร้อมที่จะปฏิบัติตนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวได้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ

2.2 เนื้อหาการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวที่นำมาบูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาบูรณาการไว้เฉพาะหน่วย เรื่อง ในวิชาสังคมศึกษาที่สามารถสอดแทรกการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวผสมผสานได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น สำหรับ เรื่องที่มีได้บูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยมิได้นำเสนอไว้ในโปรแกรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วย ที่	เป้าหมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว ที่นำมาบูรณาการ
1.	1.	1. โครงสร้างของสังคมไทย 1.1 ความหมายของโครงสร้าง 1.2 โครงสร้างของสังคมไทย 1.3 ลักษณะของสังคมไทย	1. ระบบของครอบครัว 1.1 ความหมายของครอบครัว 1.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดครอบครัว 1.3 ประเภทของครอบครัว 1.4 การเปลี่ยนแปลงขนาดของ ครอบครัว
2.	2.	1. ประชากรของประเทศไทย 1.1 ความหมายของประชากร 1.2 ลักษณะประชากรไทย 1.3 จำนวนประชากรของไทย 1.4 ลักษณะการกระจายของ ประชากรไทย 1.5 การเพิ่มของประชากรไทย	1. ชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ 1.1 ลักษณะชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ 1.2 หลักในการดำเนินชีวิตครอบครัว ให้มีความสุข

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อเรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว ที่นำมาบูรณาการ
3.	3.	<p>1. ความสำคัญของการศึกษา ประชากร</p> <p>1.1 ภาวะประชากร</p> <p>1.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะ ประชากร</p> <p>1.3 ผลสืบเนื่องจากการมีภาวะ ประชากร</p> <p>1.4 แนวทางแก้ไขและป้องกัน ภาวะประชากรที่ไม่พึงประสงค์</p> <p>2. ธรรมเพื่อเดือนสติ</p> <p>2.1 ประโยชน์และความสำคัญ ของธรรมในการดำเนินชีวิต</p> <p>2.2 ความหมาย สาระสำคัญ และประโยชน์ในการปฏิบัติตามธรรม เพื่อเดือนสติ</p> <p>ก. คารวะ 6</p> <p>ข. ทิศ 6</p> <p>ค. อบายมุข</p> <p>ง. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์</p> <p>จ. ขราวาสธรรม</p> <p>3. ความมั่นคงของชาติ</p> <p>3.1 ความหมายและความสำคัญ ของความมั่นคงของชาติ</p> <p>3.2 จุดประสงค์ของความมั่นคง ของชาติ</p>	<p>1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ที่พึงมีต่อครอบครัว</p> <p>1.1 การยอมรับตำแหน่งและฐานะของ ครอบครัว</p> <p>1.2 รักษาชื่อเสียงของครอบครัว</p> <p>1.3 สร้างความรักและความปรารถนาดี ต่อกัน</p> <p>2. หน้าที่ของครอบครัวที่พึงมีต่อสมาชิก ในครอบครัว</p> <p>2.1 หน้าที่หลักของครอบครัว</p> <p>2.2 หน้าที่รองของครอบครัว</p> <p>3. หน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อสังคมส่วนรวม</p> <p>3.1 ผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคมดำรงอยู่ ต่อไป</p> <p>3.2 อบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้พัฒนาทั้ง ร่างกายและจิตใจ</p>

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว ที่นำมาบูรณาการ
		3.3 ภัยต่อความมั่นคงของชาติ 3.4 ข้อปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความ มั่นคงของชาติ	3.3 ให้ความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพสมาชิก

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษา เพื่อชีวิตครอบครัว ที่นำมาบูรณาการ
1.	1.	1. ประชากร 1.1 ความสำคัญของประชากร ที่มีต่อประเทศไทย 1.2 การเจริญพันธุ์ 1.3 อัตราเกิดอย่างหยามของ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 1.4 ปัญหาประชากร	1. การมีชีวิตที่มีคุณภาพ 1.1 ความหมายของชีวิตที่มีคุณภาพ 1.2 องค์ประกอบของชีวิตที่มีคุณภาพ 1.3 ความสำคัญของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ 1.4 การพัฒนาการของวัยรุ่นในด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา
2.	2.	1. ประชากร 1.1 การเจริญพันธุ์ของประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	1. การวางแผนครอบครัว 1.1 ปัจจัยพื้นฐานของการวางแผน ครอบครัว 1.2 การวางแผนครอบครัว 1.3 ความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ครอบครัว 1.4 ประโยชน์ของการวางแผน ครอบครัว

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อเรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว นำมาบูรณาการ
			1.5 หลักการวางแผนครอบครัว 1.6 วิธีการวางแผนครอบครัวและวิธี คุมกำเนิด
3.	3.	1. บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองใน ท้องถิ่น 1.1 ความสำคัญของพลเมืองใน ท้องถิ่น 1.2 บทบาทและหน้าที่ของ พลเมืองในท้องถิ่นในด้านการเมือง การปกครองระดับชาติระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น 1.3 บทบาทและหน้าที่ของ พลเมืองในท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ 1.4 บทบาทและหน้าที่ของพล เมืองในท้องถิ่นในด้านสังคม	1. ชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ 1.1 การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ก. ความหมายและความสำคัญ ของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ข. การสร้างสัมพันธภาพอันดี งามในการทำงานเป็นหมู่คณะ ค. ข้อควรปฏิบัติเพื่อให้เป็นที่รัก ใครของผู้อื่น ง. ข้อควรปฏิบัติคนในการอยู่ ร่วมกัน 1.2 การเลือกคู่สมรส ก. เหตุที่คนทำการสมรส ข. เกณฑ์การเลือกคู่ 1.3 คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรส
4.	4.	1. ความมั่นคงของชาติ 1.1 ความหมายและความสำคัญ ของความมั่นคงของชาติ 1.2 ความมั่นคงของชาติใน ด้านต่าง ๆ	1. ความมั่นคงของชีวิตครอบครัว 1.1 การเป็นบิดามารดา ก. ความสำคัญของการเป็น บิดามารดา ข. บทบาทของการเป็นบิดา มารดา

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว นำมาบูรณาการ
		<p>1.3 ความร่วมมือของประชาชน เพื่อให้เกิดความมั่นคง</p> <p>2. สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตาม กฎหมาย</p> <p>2.1 พลเมืองไทยกับรัฐ</p> <p>2.2 สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ไทย</p> <p>2.3 บทบาทของพลเมืองไทย</p> <p>2.4 ผลกระทบที่เกิดจากการไม่ ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และบทบาทของ พลเมืองไทย</p> <p>2.5 แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิด จากการไม่ปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของพลเมืองไทย</p>	<p>1.2 การอบรมเลี้ยงดูบุตร</p> <p>ก. จุดมุ่งหมายของการอบรม เลี้ยงดูบุตร</p> <p>ข. วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร</p> <p>2. กฎหมายครอบครัว</p> <p>2.1 ความหมายและขอบเขตของ กฎหมายครอบครัว</p> <p>2.2 สาระกฎหมายครอบครัวฉบับ ปัจจุบัน</p> <p>ลักษณะ 1 ว่าด้วยเรื่องการสมรส</p> <p>ลักษณะ 2 ว่าด้วยเรื่องมรดกมรดก กับบุตร</p> <p>ลักษณะ 3 ว่าด้วยเรื่องค่าอุปการะ เลี้ยงดู</p>

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว นำมาบูรณาการ
1.	1.	1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม	1. สภาพโดยทั่วไปของชีวิตครอบครัวใน สังคมไทย

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว นำมาบูรณาการ
		1.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 1.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 1.3 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทย	1.1 ในด้าน เศรษฐกิจ 1.2 ในด้านสังคม 1.3 ในด้านการเมืองการปกครอง
2.	2.	1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม 1.1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทย 1.1.1 การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสังคม 1.1.2 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทย	1. การเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว 1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม
3.	3.	1. สภาพโดยทั่วไปของปัญหาประชากร 1.1 ความหมายของปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต 1.2 ที่มาของปัญหาประชากร ก. การกระจายของประชากร ข. ความหนาของประชากร	1. ปัญหาครอบครัว 1.1 ลักษณะและสภาพของปัญหา 1.2 ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย

หน่วย ที่	เป้า หมาย	หัวข้อ เรื่องในวิชาสังคมศึกษา	หัวข้อ เรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว นำมาบูรณาการ
		ค. องค์ประกอบของ ประชากร ง. การเปลี่ยนแปลง ประชากร	
4.	4.	1. ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต 1.1 ปัญหาประชากร 1.1.1 ปัญหาการเพิ่ม ประชากรรวดเร็วเกินไป 1.1.2 ปัญหาการเพิ่ม ประชากรช้าเกินไป 1.1.3 ปัญหาคุณภาพ ประชากร 2. ผลสืบเนื่องจากปัญหาประชากร	1. ปัญหาครอบครัว 1.1 สาเหตุของปัญหาครอบครัว 1.2 ผลของปัญหาครอบครัว
5.	5.	1. จริยธรรมกับการพัฒนาประเทศ 1.1 ความหมายของการพัฒนา ประเทศ 1.2 บทบาทของพลเมืองในการ พัฒนาประเทศ 1.3 การพัฒนาคุณสมบัติและ ลักษณะ เพื่อการพัฒนาประเทศ	1. วิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาครอบครัว 1.1 ระดับตนเอง 1.2 ระดับครอบครัว 1.3 ระดับประเทศ

รายละเอียดของโปรแกรมย่อยสำหรับแต่ละระดับชั้น มีดังต่อไปนี้

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทนำ

สังคมทุกสังคมจะอยู่ได้อย่างเป็นสุข ก็ด้วยการที่สมาชิกของสังคม เป็นคนดีและเป็นผู้ที่ร่วมสร้างสรรค์สังคม โดยเฉพาะครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างสมาชิกให้แก่สังคม ซึ่งปัจจุบันปรากฏว่า ปัญหาเกี่ยวกับเด็กในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจในครอบครัวเปลี่ยนไป พ่อแม่ส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยกันประคองประคองครอบครัวให้อยู่รอด ทำให้เวลาที่จะได้อยู่ใกล้ชิดกับลูก ๆ ให้ความสนิทสนม อบรมสั่งสอน หรือเปิดโอกาสให้ลูกได้ปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ลดน้อยลงไป จนทำให้บางครั้งเด็กมีสภาพเหมือนถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับความรัก ความความอบอุ่นเท่าที่ควร เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับเด็ก นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ทั้งสิ่งที่ควรรู้ และไม่ควรรู้ได้เร็วขึ้น การปล่อยให้เด็กพัฒนาตัวเองไปเรื่อย ๆ โดยขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่อาจเป็นเหตุให้เด็กได้รับข้อมูลผิด ๆ ตั้งแต่เล็กและติด เป็นนิสัยที่ไม่ดีตลอดไป เป็นที่ยอมรับว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญ และเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนแก่สมาชิกใหม่ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การที่จะอยู่ในสังคม ครอบครัวมีบทบาทและความรับผิดชอบอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและการพัฒนาของเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงการดำรงชีวิตต่อไปภายหน้า ดังนั้นสังคมจะดีมาน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับผลผลิตที่สถาบันนี้ส่งให้แก่สังคม เป็นอันมากอย่างไม่มียุทธศาสตร์

เมื่อครอบครัวคือ ตัวจักรกลอันสำคัญในการผลิตและให้การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของชาติ เป็นสิ่งยืนยันความสำคัญและความจำเป็นของการให้การศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว เพื่อมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดเจตคติในทางรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติตนได้ในฐานะสมาชิกของครอบครัวทั้งในปัจจุบันและอนาคต เติบโตและมีความพร้อมตามศักยภาพสามารถดำเนินชีวิตอย่าง เป็นสุขและทำประโยชน์แก่สังคมได้

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1-3 คือ

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบบทบาท หน้าที่ของตนที่มีต่อ

ครอบครัวและสังคม

เป้าหมายที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว

ความคิดรวบยอด

1. การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของครอบครัวที่จะมีผลต่อการ
เสริมสร้างคุณภาพชีวิตประชากร
2. การที่สมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจในระ เเบียบแบบแผนของครอบครัวช่วยให้
สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายและปัจจัยที่ก่อให้เกิดครอบครัวได้
2. อธิบายความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวแต่ละประเภทได้
3. อภิปรายผลดี ผลเสียของครอบครัวแต่ละประเภทได้
4. อธิบายระ เเบียบแบบแผนที่สำคัญสำหรับครอบครัวได้
5. สรุปกับความสำคัญของระบบครอบครัวที่มีต่อมนุษย์และสังคมได้
6. ลำดับความ เป็นมาของการตั้งครอบครัวของคนนับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

และคาดการณ์ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา 1 หน่วย ดังนี้

หน่วยโครงสร้างของสังคมไทย

โครงสร้างของสังคมจะมั่นคงเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม แต่ทำหน้าที่สำคัญที่สุดที่วางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคม ไม่มีสถาบันใดทำหน้าที่ของครอบครัวได้ทุกอย่าง มนุษย์เกิดและได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นที่รักและต้องการของบิดามารดา จึงจะเจริญเติบโตได้อย่างปกติหรือเต็มที่ ซึ่งนับว่าครอบครัวจะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อสมาชิกของครอบครัวและต่อสังคม ถ้าสมาชิกในครอบครัวไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆของระบบครอบครัว ครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่ในฐานะสถาบันที่จะช่วยวางมาตรฐานที่ดีให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้บุคคลทุกคนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความรับผิดชอบต่อสมาชิกของครอบครัว **พื้นความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ได้แก่**

ระบบของครอบครัว

1. ความหมายของครอบครัว
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดครอบครัว
3. ประเภทของครอบครัว
4. การเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัว

1. ความหมายของครอบครัว

คำว่า "ครอบครัว" มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า หมายถึง บิดามารดา หรือสามีภรรยา บุตร พี่น้อง ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณาความหมายจากทางวิชาการต่าง ๆ อาจแตกต่างกันออกไป

1.1 ในแง่ชีววิทยา ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิต เช่น สามีภรรยาและบุตร บุตรเกิดจากอสุจิของบิดาผสมกับไข่สุกของมารดา ซึ่งเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตนั่นเอง

1.2 ในแง่กฎหมาย ชายหญิงจดทะเบียนสมรสกัน มีบุตร คนเหล่านี้เป็น

ครอบครัวเดียวกันตามกฎหมาย บิดามารดาและบุตรมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกันตามกฎหมาย บุตรมีสิทธิได้รับมรดกจากบิดามารดา ถ้าไม่มีบุตรผู้สืบสายโลหิตขึ้นไปหรือลงมาโดยตรง หรือที่จดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรม ก็นับว่าเป็นครอบครัวเดียวกันตามกฎหมาย

1.3 ในแง่เศรษฐกิจ ครอบครัว คือ คนที่ใช้จ่ายรวมกัน จากเงินงบเดียวกัน ที่ทำการสมรสแล้วแยกบ้านไปอยู่ต่างหาก แต่มีพันธะทางศีลธรรมที่จะเลี้ยงน่อง คือ ต้องส่งเสียให้เงินน่องเล่าเรียน เช่นนี้ นับว่าใช้จ่ายจากงบเดียวกัน และเป็นครอบครัวเดียวกัน

1.4 ในแง่สังคม ครอบครัว คือ กลุ่มคนที่ยังอยู่บ้านเดียวกัน อาจเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวพันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย แต่มีปฏิกริยาสัมพันธ์กัน ให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน เช่น ลูกของลูกจ้างอยู่ในบ้านเดียวกัน เจ้าของบ้านเลี้ยงดูให้ความเอาใจใส่ ให้ความรัก ก็นับว่าเด็กนั้นเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวในแง่สังคม ความสัมพันธ์นั้นอาจจะแน่นแฟ้นมั่นคง หรือไม่กระชับ สั่นคลอนหรือร้าวราน แต่ยังไม่ถึงแตกแยกก็ยังนับ เป็นครอบครัวอยู่

โดยสรุปแล้ว ครอบครัวยังหมายถึงกลุ่มคนที่มีความผูกพันใกล้ชิดกัน เป็นส่วนตัว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งลูกอาจเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตโดยตรงหรือรับ เป็นบุตรบุญธรรม ก็ตาม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นไปตามบทบาท หน้าที่ ที่สังคมยอมรับ และมีความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจร่วมกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดครอบครัว

2.1 ความต้องการทางเพศของมนุษย์อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

2.2 การต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการเพื่อนปลอบใจ ต้องการคนดูแลและเอาใจใส่

2.3 เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่

- ถูกบังคับ เช่น บิดามารดาอยากให้สมรสเพื่อจะได้หมดความห่วงใย
- เหตุผลทางเศรษฐกิจ เช่น ต้องการหาผู้ที่เลี้ยงดูและคุ้มครองหรือ

หาความมั่นคง เป็นหนี้จึงต้องแต่งเพื่อชดใช้หนี้สิน

- มีการชักจูงโดยแม่สื่อ เช่น เพื่อนจัดคู่ให้ ผู้ใหญ่หาให้

3. ประเภทของครอบครัว

3.1 ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตร สมาชิกมีเพียง 2 วัย คือ พ่อ แม่ กับลูก ๆ ที่ยังไม่แต่งงานเท่านั้น บางครอบครัวอาจยอมให้ญาติที่เป็นโสดของฝ่ายสามี ภรรยา หรืออาจเป็นบิดามารดาอาศัยอยู่ได้อาจเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่อาจรับภาระในการเลี้ยงดูบุคคลอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์นอกเหนือทางสายโลหิต สมาชิกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในลักษณะกลุ่มปฐมภูมิ โดยทั่วไปจะมีระบบครอบครัวเดี่ยวอยู่มากในสังคมเมือง

3.2 ครอบครัวซ้อน เป็นระบบครอบครัวที่เกิดจากระบบครอบครัวหลายหัวหลายเมีย โดยคู่ครองระบบนี้จะอยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกันหรือไม่ก็ตาม ถือว่าร่วมในครอบครัวเดียวกันทั้งสิ้น ครอบครัวประเภทนี้จะสลายหรือกระจัดกระจายได้ง่าย เมื่อสิ้นสภาพของหัวหน้าครอบครัว

3.3 ครอบครัวต่อกัน หมายถึง ครอบครัวเดิมกับครอบครัวที่สร้างขึ้นอยู่ด้วยกัน อาจเป็นครัวเรือนเดียวกันหรือต่างครัวเรือน เป็นครอบครัวที่เกิดจากความต้องการให้บุตรอยู่ใกล้ เพื่ออาศัยไหว้วานหรือเพื่อความอบอุ่นใจ

3.4 ครอบครัวแตกกิ่ง เป็นครอบครัวที่บิดามารดามีบุตรหลายคน แต่ละคนมีครอบครัวที่สร้างขึ้นของตนเอง แต่มาโยงเข้ากับครอบครัวเดิมคือ บิดามารดา โดยมากบิดามารดามักจะเป็นผู้มีฐานะทางสังคมสูง ฐานะทางเศรษฐกิจดี ความผูกพันอาจสลายไปเมื่อมีการแบ่งแยกทรัพย์สินรดกันแล้ว

3.5 ครอบครัวขยาย ประกอบด้วยครอบครัวขนาดเล็ก หรือครอบครัวเนื้อแท้ตั้งแต่ 2 ครอบครัว หรือมากกว่านั้นของพี่น้องและอยู่กับครอบครัวแก่กว่าอีกหนึ่งชั่วอายุ เช่น ครอบครัวของบิดามารดา มักพบว่า มีญาติอาวุโสเป็นผู้ดูแลและทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจเหนือสมาชิกครอบครัวทุกคน จะพบมากในสังคมเกษตรกรรม ความสืบต่อของสมาชิกไปได้เรื่อย ๆ เมื่อสมาชิกแต่งงานแล้วนำคู่ครองเข้ามาอยู่กับครอบครัวของตน

4. ครอบครัวในวัฏจักรต่าง ๆ

ทุกครอบครัวต้องมีการเปลี่ยนแปลง สมาชิกครอบครัวต้องเข้าใจพฤติกรรมของครอบครัวในแต่ละช่วง เพื่อการเตรียมพร้อมและคาดการณ์ล่วงหน้าได้ถึงสภาพจิตใจลักษณะ

ความเจริญเติบโตของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์และความเป็นอยู่ในครอบครัวของแต่ละขั้นตอน ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.1 ครอบครัวในระยะเริ่มต้น เป็นระยะที่สามีภรรยาเพิ่งทำการสมรส ทั้งคู่มาใช้ชีวิตร่วมกัน มีการปรับตัวให้เข้ากัน เป็นระยะที่มีความหมายมากเพราะทัศนคติแห่งชีวิต นิสัยใจคอและวิธีการดำรงชีวิตร่วมกันที่ทั้งคู่ได้กำหนดขึ้นในขั้นนี้จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับ เขาทั้งสองและครอบครัวในอนาคต

4.2 ครอบครัวขยายตัว แยกออกได้เป็นช่วง ๆ ดังนี้

- ภรรยาตั้งครรภ์
- ร่วมเป็นบิดามารดา
- บุตรเริ่มเติบโต
- บุตรเข้าโรงเรียน
- บุตรเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น

ในช่วงดังกล่าว ครอบครัวจะไม่มีเวลาเงียบเหงา ลูกจะเป็นวัยที่ให้อึดใจเห็น และมีกิจกรรมต่อกันและกัน พ่อแม่ต้องใช้จ่ายสูงและยอมรับการเจริญเติบโตของลูก

4.3 ครอบครัวหดตัว เป็นระยะที่ลูกต้องจากบ้านไปเพื่อการศึกษาหรือทำงาน หรือแยกครอบครัวไปเพราะการแต่งงาน พ่อแม่อายุมากขึ้นถึงวาระต้องออกจากงาน บางทีมีการเจ็บป่วย ต้องการการดูแล จะต้องมีการปรับตัวอยู่ร่วมกับเขย สะใภ้ และลูกของตนเอง และปรับตัวในการอยู่คนเดียวถ้าฝ่ายหนึ่งตายจากไป

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนดูรูปภาพและภาพนิ่ง (สไลด์) เกี่ยวกับครอบครัวแล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นประกอบเพื่อสรุปความหมายของคำว่า ครอบครัว และลักษณะครอบครัว
2. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า สอบถามเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานของคนในครอบครัวชุมชนของตนแล้วนำมา เสนอในห้องเรียนเพื่อสรุปถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดครอบครัวอย่างมีระบบ
3. ให้นักเรียนเขียนความเรียง "ครอบครัวของข้าพเจ้า" แล้วคัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจ ๆ ให้นักเรียนอ่านให้เพื่อนฟัง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ไปสำรวจบริเวณใกล้เคียงที่อยู่อาศัยของนักเรียน แล้วสรุปเรื่อง นำมารายงานในชั้นเรียนตามหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของครอบครัว
- ครอบครัวในวิถีชีวิตต่าง ๆ
- ความสัมพันธ์โดยทั่ว ๆ ไประหว่างสมาชิกในครอบครัว

5. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศแสดงถึงสายสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่เริ่มตั้งครอบครัว จนถึงระยะครอบครัวหดตัว

6. ประมวล เขียนเรียงความ บทความ หรือคำขวัญส่งเสริมความรักความอบอุ่นในชีวิตครอบครัว แล้วนำผลงานชิ้นเด่น เสนอไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ประเทศของเรา ส 101
2. รูปภาพแสดงชีวิตครอบครัว โครงสร้างของบ้าน
3. ภาพนิ่ง (สไลด์) เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว จากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
4. รายชื่อหนังสือประกอบการค้นคว้าสำหรับนักเรียน

เกษม อุทยานิน. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3 พระนคร : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506.

พัฒน์ สุขจำนงค์. ชีวิตการครองเรือน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2522.

สุพัศรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2516.

วัชรรา คลายนาท. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2530.

ทวีร์สมิ์ ธนาคม และคณะ. ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : วิบูลย์กิจการพิมพ์, 2524.

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การแสดงความคิดเห็น การรายงาน การสรุป การเสนอแนะ
2. ประเมินจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นกลุ่มและงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

ความคิดรวบยอด

1. ความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว เป็นแนวปฏิบัติ เบื้องต้นที่ส่งเสริมให้ชีวิตครอบครัวมีคุณภาพ
2. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นพื้นฐานของการปลูกฝังความเข้าใจอันดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. คุณภาพประชากรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการ เสริมสร้างความมั่นคงของสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะและองค์ประกอบของชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพได้
2. อธิบายวิธีการของการสร้างความรัก ความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและผลดีที่เกิดขึ้นได้
3. สรุปคุณลักษณะของสมาชิกครอบครัวที่ช่วย เสริมสร้างความมั่นคงของสังคมได้
4. เปรียบ เทียบความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวระหว่างครอบครัวที่มีคุณภาพกับครอบครัวที่ด้อยคุณภาพ พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
5. วิเคราะห์ชีวิตครอบครัวของตน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิก โดยแยกแยะถึงส่วนดี และส่วนที่ต้องแก้ไข พร้อม เสนอแนะแนวทางแก้ไขได้
6. สรุปแนวทางปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตครอบครัวอย่างมีความสุขได้

เนื้อหาที่ 1 หน่วย คือ

หน่วยประชากรของประเทศไทย

ประชากรที่มีคุณภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งคือการ เสริมสร้างความมั่นคงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัญหาซึ่งทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในปัจจุบันคือ อัตรา การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วของไทย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นรัฐบาล ได้ตระหนักในความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายประชากร เกี่ยวกับ เรื่อง อัตราประชากรขึ้น เพื่อลดอัตราการเพิ่มประชากรและมุ่งส่งเสริมคุณภาพประชากร ซึ่งนโยบาย ประชากรของไทยจะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ ย่อมหล่อหลอมประชากรที่มีคุณภาพให้สังคมประเทศชาติ

ครอบครัว เป็นหน่วย เบื้องต้นของสังคมที่ชี้ให้เห็นทั้งจำนวนและคุณภาพของผู้ที่เกิด มานั้นจะดีหรือ เลว ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัว เมื่อความดี และความชั่วมีโอกาสเพาะตัวหรือได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้ ครอบครัวเป็นแหล่งเพาะความชั่ว จึงควรศึกษาถึงลักษณะและองค์ประกอบชีวิตครอบครัวที่ มีคุณภาพสมาชิกครอบครัวจะได้ตระหนักและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เพื่อ เสริมสร้างคุณภาพ ชีวิตและครอบครัว

ชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ

1. ลักษณะชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ
 1. มีขันติธรรม
 2. มีความประนีประนอมเห็นอกเห็นใจกัน
 3. มีการร่วมมือซึ่งกันและกัน
 4. มีการส่งเสริมให้กำลังใจกัน
 5. ให้อิสระ เสรีภาพแก่กันและกันอย่างมีขอบเขตและถูกต้องเหมาะสม
2. หลักในการดำเนินชีวิตครอบครัวอย่างมีความสุข
 1. พ่อแม่ให้เวลากับลูก ๆ อย่างเพียงพอ

2. สมาชิกควรได้ถามทุกข์สุขกันอยู่เสมอ
3. ทุกคนควรได้มีส่วนรับผิดชอบกับการทำงานในบ้าน
4. ควรรับประทานอาหารร่วมกันให้บ่อยที่สุด
5. หาเวลาหยุดคุยเล่นสนุกสนานร่วมกันบ้าง
6. ตั้งใจสงบสติอารมณ์ และเตรียมตัวสำหรับการประพุดินออกนอกแนว

ของลูก ๆ ไว้

7. ฝึกให้ลูก ๆ ปฏิบัติภารกิจประจำที่เป็นประโยชน์แก่สุขภาพอนามัย
8. ให้เวลาแก่ลูกได้เป็นตัวของตัวเองบ้าง
9. พ่อแม่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน และสามัคคีกัน
10. พาลูก ๆ ไปพบญาติสนิทบ้างเพื่อเชื่อมโยงความรักต่อกัน
11. พาครอบครัวไปวัด ฟังธรรม อภิปรายปัญหาาร่วมกัน
12. ให้ลูกมีกิจกรรมประจำหลังกลับจากโรงเรียน เพื่อฝึกให้เขากลับมา

ปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนดูภาพพ่อแม่แสดงความรักลูก หรือแสดงความสัมพันธ์ในครอบครัว ครูซักถามถึงความรู้สึกลูกของนักเรียน เมื่อดูภาพดังกล่าว แล้วช่วยกันสรุปลักษณะความสัมพันธ์ของครอบครัว
2. ให้นักเรียนเขียนบรรยาย "ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้า" แล้วให้นักเรียนนำมาพูดถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวแล้วครูสรุปเป็นข้อ ๆ
3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละประมาณ 5-7 คน อภิปรายภายในกลุ่มตามที่ครูกำหนดหัวข้อให้ดังนี้
 1. ลักษณะและองค์ประกอบของชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ
 2. แนวทางในการดำเนินชีวิตครอบครัวให้มีความสุข
 3. ผลดีของการที่สมาชิกมีความรักความห่วงใยกัน
 4. วิธีการสร้างความรักระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว แล้วนำผลสรุป

มาเสนอหน้าชั้นเรียน

4. ให้นักเรียนแต่ละคนไปสัมภาษณ์ครอบครัวที่นักเรียนมีความเห็นว่าเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพในรายละเอียดเกี่ยวกับ วิธีการสร้างความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว แล้วนำมาอภิปรายเพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในห้องเรียน

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัว

6. ให้นักเรียนสรุปบทบาทของข้าพเจ้าในฐานะสมาชิกของครอบครัว ในการสร้างชีวิตครอบครัวให้มีคุณภาพในรูปของความเรียง แล้วครูคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด คิดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ประเทศของเรา ส 101 ส 102
2. รูปภาพที่แสดงความอบอุ่นของชีวิตครอบครัวและรูปภาพการกระทำของสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะครอบครัวด้วยคุณภาพ

การวัดการประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่างประกอบ
2. ประเมินผลงาน และความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่มและงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 3 ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม

ความคิดรวบยอด

1. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความรับผิดชอบในบทบาท หน้าที่ ด้วยความสำนึกตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่
2. การนำหลักธรรมมาพัฒนาตนเอง ช่วยให้การดำเนินชีวิตครอบครัว เป็นไปอย่างมีระบบมั่นคง
3. ชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ เป็นพื้นฐานอันมั่นคงของสังคมส่วนรวม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนในครอบครัวได้
2. บอก เหตุผลของความรับผิดชอบในบทบาทที่สำคัญ ของคนได้
3. อธิบายความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อคุณภาพชีวิตได้
4. อธิบายการปฏิบัติ โดยใช้ธรรม เป็นหลัก เพื่อพัฒนาชีวิตครอบครัวซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศได้
5. วิเคราะห์บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาประเทศไทยได้

เนื้อหา มี 3 หน่วย คือ

1. หน่วยความสำคัญของการศึกษาประชากร

การเป็นสมาชิกสังคมจำเป็นต้องมีความรู้ความ เข้าใจในประวัติความเป็นมาและคุณลักษณะของเพื่อนร่วมสมาชิกด้วยกัน ตระหนักต่อการให้ความร่วมมือทุก ๆ ด้านตามความสามารถและสติปัญญาที่ตนมีอยู่ ไม่ทำตัวให้เกิดปัญหาทั้งในระดับครอบครัว อันส่งผลกระทบต่อชุมชน ประเทศชาติและโลก ด้วยเหตุนี้การศึกษาประชากรจึงต้องศึกษาทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศและระดับโลก

เพื่อ เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น เนื่องจากปัญหาประชากรทุกคนในสังคม ต้อง ตระหนักและมีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่พึงมีต่อครอบครัว อัน เป็น หน้าที่พื้นฐานและมีความสำคัญยิ่ง ในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่จะส่งผลต่อสังคมส่วนรวม โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่พึงมีต่อครอบครัว ได้แก่

- 1 . สมาชิกควรยอมรับความสำคัญของครอบครัว เพราะมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัย ครอบครัวยุคใหม่และแสวงหาความอบอุ่นจากครอบครัว
- 2 . สมาชิกควรศึกษาทัศนคติของสมาชิกในครอบครัว เพื่อ เข้าใจปัญหาและความจำเป็น เกิดความ เห็นอกเห็นใจ
- 3 . สมาชิกควรร่วมกันปรึกษาหารือปัญหาของครอบครัว ช่วยให้สมาชิกมีความรัก สนิทสนม เข้าใจดีต่อกัน
- 4 . สมาชิกควรมีโอกาสได้พักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน การกระทำเช่นนี้จะทำให้สมาชิก สนิทสนมกันดี และสมาชิกควรหาช่องทางสร้างความสนิทสนมต่อกันด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่
 - ได้ถามถึงกิจการของครอบครัว
 - เป็นกำลังใจให้แก่ครอบครัว
 - ไม่ทำตัวให้เป็นภาระแก่คนอื่น
 - ช่วยงานบ้าน
 - พูดคุยในเรื่องต่าง ๆ

2 . หน่วยธรรมเพื่อ เดือนสติ

คำนำ

หลักการช่วยให้มนุษย์ใช้ประกอบการพิจารณาเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต การ แก้ไขปัญหาให้แก่ตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยทุกคนสามารถนำธรรมมาใช้พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น เพื่อดำเนินชีวิตในทางที่ชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักการ ย่อมมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า ธรรมที่นำมาใช้ในการเดือนสติ อาทิ คารวะ 6 ทิศ 6 อบายมุข 4 ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ และขราวาสธรรม เป็นต้น

หน่วยที่ให้การอบรมชี้แนะทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยวิธีการทางปัญญาและวิธีการสร้าง

ศรัทธา หน่วยนั้นคือสถาบันครอบครัว เพื่อให้สมาชิกครอบครัวนำธรรมมาใช้เป็นหลักประจำใจ ในการปฏิบัติหน้าที่การงานในชีวิตประจำวันอย่างค้ำเนื่องและด้วยความรับผิดชอบ ดังนั้นครอบครัวที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม มีหัวหน้าครอบครัวปฏิบัติ เป็นแบบอย่างที่ดี ย่อม เสริมสร้างคุณภาพชีวิต แก่สังคมได้อย่างแท้จริง

หน้าที่ของครอบครัวที่พึงมีต่อสมาชิกในครอบครัว

หน้าที่หลักของครอบครัว

- 1 . การให้กำเนิดแก่สมาชิก ซึ่งเป็นไปตามแบบแผนและพิธีการที่สังคมสร้างขึ้น
- 2 . การเลี้ยงดู เด็ก ตามแบบแผนของสังคม
- 3 . การอบรมสั่งสอน เด็กให้ยอมรับระเบียบแบบแผนและพฤติกรรมอันถูกต้อง
- 4 . การจัดหาชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัว ซึ่งอาจเป็นการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาของสังคม
- 5 . การให้ความคุ้มครองแก่สมาชิก ทั้งด้านสวัสดิภาพ สิทธิในทรัพย์สิน ผลประโยชน์

หน้าที่รองของครอบครัว

- 1 . หน้าที่ในฐานะ เป็นหน่วยเศรษฐกิจ
- 2 . หน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก
- 3 . หน้าที่ในการสงเคราะห์คนชรา

3 . หน่วยความมั่นคงของชาติ

หน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อสังคมส่วนรวม

ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับความปลอดภัย และสวัสดิภาพของประชาชนในชาติ การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในชาติ การสร้างระเบียบวินัยในตนเองของประชาชนเป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ ตลอดจนการบำรุงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งช่วยค้ำจุนความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติมีรากฐานมาจากความมั่นคงของหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัว โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อสังคมส่วนรวม ดังนี้

- 1 . ผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคมดำรงอยู่ต่อไป
- 2 . อบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้พัฒนาทั้งร่างกาย และจิตใจ
- 3 . ให้ความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพสมาชิก

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยครูกำหนดบทบาทมาให้ แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงตามที่คนได้อ่านข้อความที่ครูจัดเตรียมมา ซึ่งครูจัดเตรียมการแสดงบทบาทสมมติของสมาชิกในครอบครัวคือ พ่อ แม่ ลูก เพื่อให้นักเรียนตอบคำถามว่าเป็นการแสดงบทบาทของสมาชิกในสถานภาพใดของครอบครัว พร้อมกับอธิบายถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานภาพนั้น ๆ
2. ให้นักเรียนบอกถึงสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ พร้อมบอกถึงบทบาท ความรับผิดชอบและอธิบายถึงเหตุผลที่รับผิดชอบในบทบาทที่สำคัญของตน
3. ให้นักเรียนออกมาเล่าถึง วิธีการพักผ่อน หรือกิจกรรมนันทนาการของสมาชิกในครอบครัวของตน เพื่อสรุปวิธีการสร้างความสนิทสนมของสมาชิกในครอบครัว
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน เพื่ออภิปรายถึงหลักธรรมที่ใช้ประกอบในการพัฒนาชีวิตครอบครัว และนำมาสรุปเสนอหน้าชั้นเรียน
5. ให้นักเรียนบอกความประทับใจที่ได้รับจากครอบครัว เพื่อนำมาสรุปแล้วเพิ่มเติมถึงหน้าที่ของครอบครัวที่พึงมีต่อสมาชิกของครอบครัว
6. ให้นักเรียนจัดการอภิปรายเกี่ยวกับ ความมั่นคงของชีวิตครอบครัว เป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ แล้วทุกคนสรุปแสดงความคิดเห็นประกอบ

สื่อการเรียนการสอน

แบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ประเทศของเรา ส 101 ส 102

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การตอบคำถาม การอธิบาย การเสนอความคิดเห็น
2. ประเมินจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นกลุ่มและงานที่ได้รับมอบหมาย

โปรแกรมบูรณาการการศึกษา เพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

บทนำ

การพัฒนาสังคมประเทศชาติจะต้องอาศัยประชากรที่มีคุณภาพบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นประชากรที่มีคุณภาพซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าอย่างยิ่งนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์สร้างสรรค์สังคม การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นปัจจัยสำคัญของยุทธศาสตร์สร้างสรรค์ จะต้องปลูกฝังสร้างลักษณะนิสัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมในอนาคต

ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กำลังพัฒนาประเทศมีความต้องการประชากรที่มียุทธศาสตร์สร้างสรรค์เช่นเดียวกัน และถ้าสามารถดำเนินการได้ โดยอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจอันดีต่อกันสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน แต่ในความเป็นจริงเท่าที่ปรากฏ ภูมิภาคเรานี้ยังมีปัญหาคล้าย ๆ กันในเรื่องประชากรส่วนใหญ่ขาดคุณภาพ ดังนั้นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนา ก็คือการศึกษาเพื่อตระหนักในความสำคัญของการสร้างชีวิตตนและชีวิตครอบครัวให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมส่วนรวม

โปรแกรมบูรณาการการศึกษา เพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1-4 คือ

1. ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวและสังคม
4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ

เป้าหมายที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว

ความคิดรวบยอด

ผู้ที่มีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้การกำหนดแนวดำเนินชีวิต เป็นไปได้อย่างมีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของชีวิตที่มีคุณภาพและยกตัวอย่างชีวิตที่สมบูรณ์แบบได้
2. วิเคราะห์สาเหตุและผลของความบกพร่องทางจิตอันเนื่องมาจากชีวิตครอบครัว
3. บอกวิธีเสริมสร้างสติปัญญาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา เลือกรับค่านิยมที่พึงประสงค์ได้
4. อธิบายบทบาทที่ดีของพ่อแม่ต่อการให้คำแนะนำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในวัยของบุตร

ที่เปลี่ยนแปลงได้

เนื้อหาที่ 1 หน่วย คือ

หน่วยประชากร

ปัญหาประชากรในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นภาวะหนักที่รัฐบาลแต่ละประเทศต้องคอยติดตามแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อให้ประชากรของตนเป็นประชากรที่มีคุณภาพทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และระดับสติปัญญา เช่น มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม และมีความเฉลียวฉลาด เป็นต้น การสร้างประชากรที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่รัฐบาลต้องใช้งบประมาณเพื่อการนี้สูงมาก จึงอาจมีผลให้การพัฒนาประเทศในด้านอื่นต้องล่าช้าไป เหตุนี้จึงควรที่เราจะต้องตระหนักในปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มของประชากรอย่างไม่หยุดยั้ง มิฉะนั้นแล้วประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คงไม่สามารถแก้ปัญหาอื่นใดได้

วิธีการแก้ไขปัญหาให้ ได้ผลนั้น ต้องวางพื้นฐานความรับผิดชอบให้เกิดในแต่ละคนและแต่ละครอบครัว ด้วยการสร้างความตระหนักในการมีชีวิตที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลไปยังสังคมส่วนรวม โดยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว

การมีชีวิตที่มีคุณภาพ

1. ความหมายของชีวิตที่มีคุณภาพ
2. องค์ประกอบของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ
3. ความสำคัญของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ
4. พัฒนาการของวัยรุ่นในด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา

1. ความหมายของชีวิตที่มีคุณภาพ

หมายถึงการมีสุขภาพทางกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางสังคมอย่างดีเลิศ เป็นผู้ที่สามารถปรับตนเข้ากับผู้อื่น และเหตุการณ์แวดล้อมได้อย่างดี เป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ให้ผู้อื่น และรับประโยชน์ที่บุคคลอื่น ๆ ทำไว้เพื่อตน ตลอดจนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ การรู้จักตัดสินใจ รู้จักบังคับตนเอง เป็นผู้ที่ใช้สิทธิควบคู่ไปกับการทำหน้าที่ที่ตนพึงกระทำ มีความคิดริเริ่มพึ่งตนเองได้ เป็นที่เชื่อถือได้สำหรับผู้อื่น รู้จักนำ รู้จักตาม มีความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ

2. องค์ประกอบของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ

1. การมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะการเจ็บป่วยทางจิตใจหรือร่างกายจะส่งผลกระทบต่อกระเทือนถึงกันและกันได้ตลอดเวลา ฉะนั้นการจะส่งเสริมสุขภาพที่ดี การให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยก็ดี จึงจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จึงจะบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ปัญหาความเจ็บป่วยทางกายและจิต ร่างกายและจิตใจ เป็นสิ่งที่อยู่คู่กันเสมอ สุขภาพจิตที่ดีย่อมเกิดขึ้นหรืออยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง

3. การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต

ก. สุขภาพกาย

1. รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและเพียงพอต่อร่างกาย
2. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
3. พักผ่อนอย่างเพียงพอในสถานที่อากาศบริสุทธิ์และถ่ายเทได้ดี
4. มีสุขนิสัยที่ดี
5. ละเว้นอบายมุขต่าง ๆ

ข. สุขภาพจิต

1. ทำงานทำ ไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์
2. หาเวลาพักผ่อนบ้าง ไม่ควรเคร่งเครียดกับงานตลอดเวลา
3. หาความสนุกสนานบ้าง มีอารมณ์ขัน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
4. ใช้จริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
5. หากมีปัญหาทางจิตใจ จนไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ ควรปรึกษาหาหรือ

บุคคลที่น่าเชื่อถือ

6. แหล่งบริการสุขภาพจิตในชุมชน

เมื่อเกิดปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์อันเนื่องมาจากสาเหตุใดก็ตาม ควรขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อ หรือบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน นอกจากนั้น มีหน่วยงานต่าง ๆ มากมายทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ให้บริการรักษา หรือให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพจิต

3. ความสำคัญของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ

1. ที่มีต่อตนเอง
2. ที่มีต่อครอบครัว
3. ที่มีต่อสังคม ประเทศชาติ

4. พัฒนาการของวัยรุ่นในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา

1. การเจริญพัฒนาทางด้านร่างกายของเด็กผู้ชายและ เด็กผู้หญิง
2. พัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา
3. พัฒนาการทางบุคลิกภาพและสังคม
 - ความสัมพันธ์ในครอบครัว
 - ความสัมพันธ์กับ เพื่อนเพศเดียวกัน
 - ความสัมพันธ์กับ เพื่อนต่าง เพศ

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนเขียนบรรยายเรื่อง " เพื่อนของฉัน "

โดยให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับคุณงามความดีของเพื่อนในห้องคนใดคนหนึ่ง ใช้เวลาประมาณ 3 นาที แล้วเก็บรวบรวมและแจกสลับกันไปให้ทุกคนได้อ่านของผู้อื่น ครูให้นักเรียนบางคนอ่านให้เพื่อนฟัง ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปรวบรวมเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- 1.1 พฤติกรรมใดบ้างที่เป็นผลมาจากการ เป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมทั้งกายและใจ
- 1.2 การปฏิบัติตนอย่างไรที่นักเรียนควรยึดถือ เป็นแบบอย่าง

2. ให้นักเรียนสำรวจบุคลิกภาพของตนเองโดยตอบในแบบสำรวจที่ผู้กำหนดให้

เพื่อสำรวจความพร้อมในตนเอง ในประเด็นดังต่อไปนี้

- บุคลิกภาพของฉัน
- ชีวิตในโรงเรียนของฉัน
- เพื่อนของฉัน
- ความสนใจของฉัน
- ครอบครัวของฉัน
- แผนการในอนาคตของฉัน

3. เชิญวิทยากร เช่น จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มาบรรยายเรื่อง "ชีวิตที่สมบูรณ์แบบ"

4. จากข้อมูลข้อ 1 ถึงข้อ 3 ให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุและผลของความบกพร่องทางจิตอันเนื่องมาจากชีวิตครอบครัว

5. ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายแนวทางในการสร้างค่านิยมในตนเอง โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 คน โดยกำหนดค่านิยมที่ควรยกย่องขึ้นมาเป็นสถานการณ์สมมติ แล้วช่วยกันอภิปราย วิเคราะห์แนวทางเลือก พร้อมเหตุผล แล้วสรุปมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อสรุปวิธีการในการเลือกรับค่านิยมที่พึงประสงค์

6. ให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของความแตกต่างทางด้านร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น โดยเฉพาะในด้านบรรยากาศและการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลในครอบครัว

7. ครุ่นปัญหาของวัยรุ่นโดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาทางเพศ จากสื่อมวลชน นำมาอภิปรายปัญหาตามประเด็นพร้อมทั้งสรุปเกี่ยวกับสาเหตุ เสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อที่จะเบี่ยงเบนความรู้สึกทางเพศ เช่น เล่นกีฬา ทำงานอดิเรก และไม่ฝักใฝ่ในสิ่งที่จะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ฯลฯ

8. ให้นักเรียนยกตัวอย่างวัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ในด้านการศึกษา เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม เพื่อวิเคราะห์ถึงบุคลิกลักษณะอันเป็นแบบอย่างที่ดีของวัยรุ่นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง

9. ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบทความเรื่อง "ถ้าฉันเป็นพ่อแม่ ฉันจะปฏิบัติต่อลูกที่เป็นวัยรุ่นอย่างไร" หรือ "ถ้าฉันเคยโตเป็นผู้ใหญ่ฉันจะปฏิบัติตนต่อวัยรุ่นอย่างไร" แล้วนำมาสรุปถึงการพัฒนาการทางสังคมที่วัยรุ่นต้องการจากผู้ใหญ่

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส 203 ส 204
2. แบบสำรวจบุคลิกภาพของตนเอง
 1. ลักษณะของฉัน
 - ฉันคือ.....
 - จุดเด่นของฉัน.....
 - จุดด้อยของฉัน.....
 - ฉันปรารถนาที่จะเป็น.....
 2. ชีวิตในโรงเรียนของฉัน
 - วิชาที่ฉันชอบมากที่สุด.....
 - วิชาที่ฉันมีปัญหามากที่สุด.....
 - กิจกรรมพิเศษที่ฉันชอบทำ.....
 3. เพื่อนของ
 - เพื่อนที่ฉันชอบมากที่สุดคือ.....
 - บุคคลที่ฉันปรารถนาอยากรู้จัก.....
 4. ความสนใจของฉัน
 - ศาสนาที่ฉันนับถือคือ.....
 - งานอดิเรกของฉันคือ.....
 - กีฬาที่ฉันชอบเล่นมากที่สุดคือ.....
 - หนังสือสารสารที่ฉันชอบอ่านเป็นประจำคือ.....
 - รายการวิทยุ โทรทัศน์ที่ชอบเป็นพิเศษคือ.....
 5. ครอบครัวของฉัน
 - บุคคลในครอบครัวของฉันประกอบด้วย.....
 - สิ่งที่ฉันชอบเป็นพิเศษในครอบครัว.....
 - ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในครอบครัวของฉัน.....
 - ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ต้องปรับปรุงคือ.....
 - ลักษณะครอบครัวที่ฉันปรารถนาในอนาคต.....

6. การวางแผนสำหรับอนาคตของฉัน

3. หนังสือประกอบคั่นคำเรื่องพัฒนาของเด็ก

4. ตัวอย่างปัญหาทางอารมณ์ของเด็กวัยต่าง ๆ จากสื่อมวลชนต่าง ๆ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่าง การสรุป การเปรียบเทียบ

2. ประเมินผลจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่มและงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม ความคิดรวบยอด

การพัฒนาคุณภาพชีวิต จะ เป็นไปได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนครอบครัวอย่างมี
ประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการวางแผนครอบครัวได้
2. บอกความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับจากการวางแผนครอบครัวได้
3. อธิบายวิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนครอบครัวได้
4. ลำดับขั้นตอนเพื่อพิจารณาการตัดสินใจวางแผนครอบครัวได้

เนื้อหา มี 1 หน่วย คือ

หน่วยประชากร

การวางแผนครอบครัว

การเพิ่มขึ้นของประชากรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างใหญ่หลวงในสังคม
ไทย จะพบว่ามีปัญหาหลายอย่างที่ประชาชนไทยเรากำลังเผชิญอยู่ เริ่มต้นตั้งแต่ระดับครอบครัว
ปัญหาที่สำคัญซึ่งตามมาครอบครัวจำนวนมากของประเทศไทย ประสพก็คือปัญหา เศรษฐกิจ

โรคภัยไข้เจ็บ การศึกษา เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้สืบเนื่องมาจากองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความไม่สมดุลย์ของรายได้ รายจ่าย และจำนวนคนของครอบครัว จากปัญหาดังกล่าว การที่จะแก้ไขปัญหาการเพิ่มของประชากรให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยก็คือ การลดอัตราการเกิด โดยวิธีการวางแผนครอบครัว

1. การวางแผนครอบครัว หมายถึง การวางแผน หรือตั้งเป้าหมายให้ครอบครัว มีความพร้อมที่จะมีสมาชิกที่ต้องการในระยะเวลาที่เหมาะสม และมีฐานะทางเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมที่ดี ปัจจุบันการวางแผนครอบครัวเน้นไปทางด้านชะลอการเกิด หรือการคุมกำเนิด เป็นสำคัญ

การคุมกำเนิด หรือ การชะลอการเกิด คือ การป้องกันการปฏิสนธิหรือการกำเนิด ชีวิต

2. ความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนครอบครัว

- ในด้านส่วนเอกบุคคล และครอบครัว จะช่วยให้เลือกมีบุตรในช่วงเวลาที่ต้องการ ได้ด้วยความพร้อม

- ในด้านประเทศชาติ จะช่วยให้มีจำนวนพลเมืองพอเหมาะกับพื้นที่และทรัพยากรของประเทศ

3. ประโยชน์ของการวางแผนครอบครัว

1. ช่วยให้คู่สมรสได้มีโอกาสปรับตัว เรียนรู้การครองชีวิตคู่อย่างแท้จริง มีเวลาสร้างฐานะ

2. ช่วยให้ทุกคนในครอบครัวมีความ เป็นอยู่ตามฐานะ

3. ช่วยให้สุขภาพกายและใจ ของพ่อแม่สมบูรณ์ดีขึ้น

4. ช่วยให้เกิดการออก และประหยัดค่าใช้จ่าย

5. ช่วยให้รัฐมีงบประมาณที่จะนำไปใช้ในการลงทุนด้านอื่น ๆ มากขึ้น

6. ช่วยให้รัฐสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังคนในระดับสูงและระดับกลางได้

7. ทำให้การเพิ่มพลเมืองหรือประชากรน้อย ทำให้รัฐพัฒนาประเทศด้าน เศรษฐกิจและ

สังคมได้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4. หลักการวางแผนครอบครัว

1. ปรึกษาคู่สมรส
2. เลือกแนวทาง และดูเหตุผลว่าจะมีบุตรได้เมื่อใด
3. พิจารณาว่าจะมีบุตรกี่ท่านกันเท่าใด
4. ตัดสินใจว่าจะมีบุตรกันได้ที่คน
5. พิจารณาว่าสมควรจะไม่มีบุตรได้เมื่อไร

5. วิธีการวางแผนครอบครัว และวิธีคุมกำเนิด

1. วิธีการของฝ่ายหญิง ได้แก่ การกนิยาเม็ดคุมกำเนิด การใส่ห่วงยางอนามัย การฉีด ยาคุมกำเนิด และการผ่าตัดทำหมัน
2. วิธีการของฝ่ายชาย ได้แก่ การผ่าตัดทำหมัน และการใช้ถุงยางอนามัย นอกจากนั้นก็ยังมีวิธีการอื่น ๆ

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ภาพแสดงความอศอยากของพลเมืองในประเทศที่มีอัตราประชากรเพิ่มสูง โดยไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
2. เชิญวิทยากรมาบรรยายตามหัวข้อที่กำหนดและให้นักเรียนได้สอบถามวิทยากร ตัวอย่างหัวข้อที่บรรยาย

1. ปัจจัยพื้นฐานของการวางแผนครอบครัว
2. ความหมายและความสำคัญของการวางแผนครอบครัว
3. ความจำเป็นและประโยชน์จากการวางแผนครอบครัว
4. วิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนครอบครัว
5. ลำดับขั้นตอนเพื่อพิจารณาการตัดสินใจวางแผนครอบครัว

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละประมาณ 5-6 คน โดยให้อภิปรายในกลุ่มเพื่อนำผลสรุปมาเสนอหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างหัวข้อที่จะนำไปอภิปราย

1. อาชีพมีผลกระทบต่อการทำงานวางแผนครอบครัวอย่างไร
2. รายได้กับการวางแผนครอบครัว
3. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการวางแผนครอบครัว
4. ให้นักเรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก โรงพยาบาลทุกแห่ง สถานีผดุงครรภ์ และที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเป็นรายงาน
5. ให้นักเรียนได้ร่วมกันจัดนิทรรศการการวางแผนครอบครัว แลของการวางแผนครอบครัว ตัวอย่างของครอบครัวที่ไม่ได้วางแผนครอบครัว กับครอบครัวที่มีการวางแผนครอบครัว

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส 203 ส 204
2. ภาพแสดงความอศอยากทิวโหยของประชากรจากหนังสือ วารสารต่าง ๆ
3. หนังสือประกอบการค้นคว้าสำหรับนักเรียน เรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่างประกอบ
2. ประเมินผลงานและความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นกลุ่ม และงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 3 ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม

ความคิดรวบยอด

1. การเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผลมาจากการมีสัมพันธ์ที่ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2. ความพร้อมในการมีชีวิตสมรส เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการสร้างชีวิตครอบครัวให้มีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้
2. บอกแนวทางการปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนทุกเพศทุกวัยได้
3. อภิปรายเหตุที่คน จำเป็นต้องมีคู่ครอง สร้างชีวิตครอบครัวได้
4. อธิบายเกณฑ์การที่ควรใช้ในการพิจารณาเลือกคู่ครองพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
5. อภิปรายคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรส พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
6. เสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับคน ในการที่จะมีชีวิตครอบครัวได้

เนื้อหา 1 หน่วย คือ

หน่วยบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่น

ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 5 แสนตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 53 ล้านคน (พ.ศ. 2531) พลเมืองส่วนใหญ่กระจายอยู่ในท้องถิ่นทั่วประเทศ พลเมืองเหล่านี้มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เนื่องมาจากหลายสาเหตุ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ครอบครัวมิได้ทำหน้าที่เต็มที่ หรือละเลยหน้าที่ เช่น พ่อแม่ไม่ค่อยได้เลี้ยงดูอบรมลูก ทำให้ลูกไปคบหาสมาคมกับเพื่อนที่ชั่ว ประพฤติผิดศีลธรรม เกเร หรือคิดยาเสพยาเสพติดให้โทษต่าง ๆ ความบกพร่องของครอบครัวที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปไม่ว่าในเมืองหรือในท้องถิ่นชนบท ดังนั้นพลเมืองในท้องถิ่นควรระมัดระวังรักษาชีวิตครอบครัวให้ดีที่สุด

ชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ

1. การสร้างมนุษยสัมพันธ์

1.1 ความหมายและความสำคัญของการสร้างมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ เป็นการติดต่อระหว่างมนุษย์เป็นหลักการเข้ากับคน การจูงใจคนและการเอาใจคน

มนุษยสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลหนึ่งบุคคลกับกลุ่ม หรือกลุ่มกับกลุ่ม โดยการแสดงออกทั้งกาย วาจา และใจ

1.2 การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีงามในการทำงานเป็นหมู่คณะ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ผูกขาดการพูดเสียคนเดียว
2. มีความจริงใจต่อการทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
4. แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
5. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
6. อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
7. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะ
8. ให้ความสำคัญต่อสมาชิกเท่า ๆ กัน
9. ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานในหมู่คณะ

1.3 ข้อควรปฏิบัติเพื่อให้เป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น

1. ไม่เอาเปรียบเพื่อน
2. เมื่อทำผิดจงรับผิดชอบ
3. ชื่อตรง สุจริตต่อเพื่อน
4. ช่วยเหลือเพื่อนในยามจำเป็น
5. ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของเพื่อน

1.4 ข้อควรปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

1. เสียแต่แบ่งปัน
2. พูดจาเมตตาใจ
3. ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน
4. ร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วยกัน
5. ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน
6. นับถือวงศ์ญาติมิตร

2. การเลือกคู่สมรส

2.1 เหตุที่ทำให้การสมรส

- เกิดความรัก

- ฐานะทางสังคม
- ฐานะทางเศรษฐกิจ
- ความคาดหวังของสังคม
- ความเหงา
- หนีปัญหาทางประการในครอบครัว
- สมองความต้องการจำเป็นทางเพศ
- สมองความต้องการจำเป็นของมนุษย์ เช่น ต้องการให้รักคน เอาใจใส่คน

ปรึกษาหารือ ช่วยตัดสินใจ ฯลฯ

2.2 เกณฑ์การ เลือกคู่

- เลือกคู่ที่มีนิสัยเหมือนหรือกลมกลืนกับตน
- ไม่เลือกคนที่มีนิสัยจะก่อความยุ่งยาก
- รูปร่างหน้าตาดี
- วุฒิภาวะทางอารมณ์
- ทักษะหรือปรัชญาชีวิต เผชิญปัญหาด้วยความสงบ สำรวมและใช้ความคิด
- วัยที่จะสมรส
- ความสนใจและรสนิยม
- การศึกษาและระดับสติปัญญา
- สุขภาพและจิต
- ภูมิหลังของครอบครัวของคู่สมรส

3. คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรส

- เป็นคนที่เปลี่ยนได้รู้จักผ่อนปรนประนีประนอม
- มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ไว้วางใจและเชื่อถือได้
- มีความอดกลั้น ไม่โมโหจนเฉียวง่าย
- เห็นการณ์ไกลและเสียสละได้
- เข้าใจและเห็นอกเห็นใจคนอื่น
- ยอมรับว่าคุณค่าสูงสุดในชีวิตคือ ครอบครัวและบ้าน
- เห็นความสำคัญของการแสดงความรักออกมาในรูปแบบที่คนอื่นเข้าใจได้

- มีความอดทน สามารถทำงานหนักได้
- มีสามัญสำนึก
- ซื่อสัตย์และจงรักภักดี
- มีอารมณ์ขัน และทำจิตใจเบิกบานแจ่มใสอยู่เสมอ
- มีความศรัทธา และภูมิใจในคู่สมรสของตน
- ใจเย็นและรอบคอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนลงความเห็นว่าคุณใดในห้องเรียนที่เป็นที่รักมากที่สุดของเพื่อน ๆ พร้อมเหตุผล เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้
2. ให้นักเรียนระดมความคิดด้วยการเสนอแนวปฏิบัติตามประเด็นที่ว่า "ปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเป็นที่รักของบุคคลอื่น" ประมาณ 10-15 นาที แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายจัดลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย เพื่อเลือกแนวปฏิบัติที่เห็นว่าเหมาะสม
3. แบ่งนักเรียนกลุ่มละประมาณ 6-7 คน มอบหมายให้ไปสัมภาษณ์บุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี และได้รับการยกย่องในโรงเรียนหรือชุมชน โดยให้จัดเตรียมคำถาม และวางแผนเพื่อปรึกษากับครูก่อนออกไปสัมภาษณ์ แล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนสรุปแนวการปฏิบัติตนของบุคคลที่จัดว่ามีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. ให้นักเรียนดูภาพหนึ่ง เกี่ยวกับ ความรัก การแต่งงาน ชีวิตครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก แล้วยกตัวอย่างคู่สมรสที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขที่เป็นที่รู้จักทั่วไปในชุมชน เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้
 1. เหตุผลที่คนจำเป็นต้องมีคู่ครอง สร้างชีวิตครอบครัว
 2. หลักพิจารณาในการเลือกคู่ครอง
 3. แนวปฏิบัติในการปรับตัวของคู่สมรส
 4. หลักการอยู่ร่วมกันอย่าง เป็นสุขในครอบครัว
5. ให้นักเรียนศึกษาคุณสมบัติของคู่สมรสที่ประสบความสำเร็จจากบุคคลตัวอย่างในสังคม แล้วสรุป เขียนเป็นรายงานส่ง

6. ให้นักเรียนเขียนความคิดเห็นของคน เพื่อศึกษาแนวความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว เพื่อครูจะได้ชี้แนะได้ถูกต้อง ในประเด็นที่ว่าคู่ครองในอุดมคติของข้าพเจ้า

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือวิชาสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส 203 ศ. 204
2. ภาพนิ่ง (สไลด์) เกี่ยวกับเรื่อง ความรัก การแต่งงาน ชีวิตครอบครัว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การแสดงความคิดเห็น ภาาตอบคำถาม การอภิปราย การสรุป
2. จากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นกลุ่มและงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 4 ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ

ความคิดรวบยอด

1. ความผูกพันรักใคร่ของสมาชิกครอบครัว คือรากฐานสำคัญของการสร้างความสุขในชีวิตและการผลิตประชากรที่มีคุณภาพให้กับสังคม ประเทศชาติ และโลก
2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีดามารคา เป็นตัวกำหนดเจตคติที่บุตรจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมแบบต่าง ๆ
3. สถาบันครอบครัวมีคุณค่าต่อสมาชิกของครอบครัวและสังคม จำเป็นต้องธำรงรักษาไว้ด้วยการมีกฎหมายคุ้มครองและควบคุมกิจการของครอบครัว

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายบทบาทและความสำคัญของบิดามารคาที่มีต่อบุตรได้
2. บอกวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตนได้รับจากครอบครัว พร้อมวิเคราะห์ผลดีข้อควรปรับปรุงได้
3. อภิปรายคุณค่าความสำคัญขอข่ายของกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัวได้

เนื้อหา มี 1 หน่วย คือ

1. หน่วยความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ ต่างกันมีความสัมพันธ์กัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้าน โดยการปฏิบัติหน้าที่อย่าง เข้มแข็งและการให้ความร่วมมืออย่างจริงจังใจยิ่งใหญ่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของคนในชาติ ยอมรับมาซึ่งความ มั่นคงของชาติ

การสร้างความมั่นคงของชาติเป็นหน้าที่ของประชากรทุกคน เป็นที่ยอมรับว่า ความมั่นคงของชีวิตครอบครัว เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งที่จะผลิตสมาชิกที่มีคุณภาพพร้อมที่จะปฏิบัติ หน้าที่ ทั้งเพื่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ ซึ่งความมั่นคงของชีวิตครอบครัวมีพื้นฐานมาจากความพร้อม ในการเป็นบิดามารดา ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อหล่อหลอมบุตรให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของ สังคมตลอดจนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ของสังคม

ความมั่นคงของชีวิตครอบครัว

1. การเป็นบิดามารดา

เมื่อเด็กเกิดในครอบครัวโดยพ่อแม่เป็นผู้ทำให้เกิด ฉะนั้นก็ต้องรับผิดชอบใน ชีวิตของเขาช่วยให้เขามีชีวิตคุณภาพ เริ่มด้วยมีบุตรเมื่อต้องการให้เขาเกิดในเวลา ที่ ครอบครัวมีกำลัง เวลา และความสามารถที่จะเลี้ยงดูให้ดี คือมีฐานะการงานและการเงิน มั่นคง ในจำนวนที่เขารับผิดชอบได้เต็มที่ กล่าวคือ เป็นพ่อแม่ที่มีเป้าหมายและรู้จักวางแผน ครอบครัวให้บรรลุเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้ การที่จะทำเช่นนี้ได้ต้องมีความรู้ในหลายแขนง วิชา ต้องมีประสบการณ์ และทักษะในการเลี้ยงดูเด็กพอสมควร ฉะนั้นการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้ เป็นพ่อ แม่ที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่ง

1.1 ความสำคัญของการเป็นบิดามารดา

จิตแพทย์ยอมรับว่า ถ้าพ่อแม่ไม่รักลูกและไม่ทำหน้าที่ของตน คือไม่จัดสิ่งแวดล้อมที่ดีให้ ความเสียหายนั้นก็ใหญ่หลวง แทนที่เด็กจะเจริญเติบโตกลับ "เสียคน" กลายเป็นภาระของ บ้าน เมือง

นักกฎหมายแยกสาเหตุที่เด็กทำผิดออกเป็น 4 ประเภท ตัวผู้ทำผิดเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

“ตัวผู้ทำผิดเอง” มีสาเหตุมาจากพันธุกรรม ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ ภาวะแห่งจิต สัญชาติญาณ สติปัญญาและการศึกษา จะเห็นว่าล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ทั้งสิ้น ถ้ายายทอดมาเป็น “ตัวผู้ทำผิด” และการเลี้ยงดูหลังจากเกิดแม่แต่เรื่องการศึกษา ครอบครัวก็มีส่วนรับผิดชอบอยู่มาก ไม่มีใครโต้แย้งได้ว่าพ่อแม่ไม่ใช่ครูคนแรกของเด็ก และการศึกษาบางด้าน เช่น จริยศึกษานั้น ถ้าย่านหมู่บ้านให้แน่นหนาแล้ว เมื่อออกไปนอกบ้านความเลวทรามต่าง ๆ นอกบ้านก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กน้อยลงหรือมิได้คุณประโยชน์ของการมีลูก

1. สนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ คือ การให้ความรัก รับความรัก ความรู้สึกว่ามีเจ้าของ เป็นเจ้าของ และรู้สึกอบอุ่นมั่นคง
2. ความสัมพันธ์ทางสายเลือด เป็นความสัมพันธ์ที่กระชับไม่มีอะไรเหมือน เป็นความรัก ซึ่งเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งของชีวิต
3. เป็นประสบการณ์ร่วมกันของพ่อแม่ ซึ่งจะช่วยกระชับความสัมพันธ์ของเขาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
4. ความรักลูก ช่วยพ่อแม่ให้มีความสามารถในการปรับตัวยิ่งขึ้น รู้จักหลักและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผิดจิตใจให้มีความอดทน
5. ความรัก และห่วงใยลูกจะเป็นกำลังใจให้กล้าและอดทนในการทำงาน เพื่อสร้างฐานะที่ดีสำหรับอนาคตของลูก มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นบุตรหลานสืบสายโลหิตต่อ ๆ มา ต้องมีการสะสมทรัพย์สมบัติ เลี้ยงดูบุตรหลาน อาจมีการขัดแย้งเกิดขึ้นในครอบครัว จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายครอบครัวขึ้นคุ้มครองป้องกัน วางระเบียบความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว กำหนดสิทธิหน้าที่ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อกัน

2. กฎหมายครอบครัวฉบับปัจจุบัน

คามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ลักษณะ 1 ว่าด้วยเรื่องการสมรสแบ่งออกเป็น 6 หมวด ได้แก่

1. การหมั้น

2. เจียนไขแห่งการสมรส
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา
4. ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา
5. ความเป็นอิสระของการสมรส
6. การสิ้นสุดแห่งการสมรส

ลักษณะ 2 ว่าด้วยเรื่องบิดามารดากับบุตร แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่

1. บิดามารดา
2. สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร
3. ความปกครอง
4. บุตรบุตรธรรม

ลักษณะ 3 ว่าด้วยเรื่องคำอุปการะเลี้ยงดู

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. นำบทความเกี่ยวกับ คุณพ่อคุณแม่ตัวอย่าง ซึ่งลงพิมพ์ในโอกาสวันพ่อ วันแม่แห่งชาติ มาอ่านในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทบาทความเป็นพ่อเป็นแม่
2. ให้นักเรียนเขียนบรรยายถึง "บทบาทของพ่อแม่ในครอบครัวของข้าพเจ้า" แล้วครูช่วยสรุปประเด็นสำคัญว่าด้วย
 - 2.1 บทบาทที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 - 2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาค่าผิดที่เกิดจากบทบาทของพ่อแม่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูบุตร
3. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับพ่อแม่เกี่ยวกับ "ความคาดหวังที่ท่านมีต่อลูก ๆ" แล้วให้นักเรียนนำมาแสดงความคิดเห็นประกอบเกี่ยวกับ "ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของท่าน" แล้วนำข้อเขียนของนักเรียนมาสรุปเกี่ยวกับ "คุณประโยชน์ของการมีลูก" พร้อมเพิ่มเติมให้สมบูรณ์
4. ให้นักเรียนบรรยายเกี่ยวกับ

- 4.1 วิธีการที่คุณพ่อคุณแม่ใช้ในการที่นักเรียนขออนุญาตท่านไปทำกิจกรรมต่าง ๆ
- 4.2 เคยถูกทำโทษจากคุณพ่อคุณแม่ในเรื่องใดบ้างและถูกทำโทษอย่างไร
- 4.3 เคยได้รับคำชมหรือได้รับรางวัลจากคุณพ่อคุณแม่ในเรื่องใดที่นักเรียนประทับใจ

ที่สุด

4.4 เมื่อนักเรียนมีความคิดเห็นขัดแย้งกับคุณพ่อคุณแม่ นักเรียนมีวิธีการชี้แจงอย่างไร แล้วครูมาสรุปเพื่อชี้แจงให้เห็นชัดเจน เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในแบบต่าง ๆ

5. ครูนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับ เรื่องกฎหมายครอบครัวมาให้นักเรียนอ่านแล้วให้ช่วยกันสรุปว่าทำไมจึงต้องกำหนดกฎหมายคุ้มครอง

6. เชิญวิทยากรพิเศษที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย มาบรรยายเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนสรุปเนื้อหา ข้อคิดที่ได้รับส่งครู

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส 203 ส 204
2. บทความเรื่อง "คุณพ่อคุณแม่ตัวอย่าง" จากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ
3. ข่าวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวในหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ
4. ด้วบทกฎหมายครอบครัวฉบับปัจจุบัน
5. ภาพเกี่ยวกับการจัดพิธีหมั้น การสู่ขอและการแต่งงาน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจาก การอภิปราย การรายงาน การจดบันทึก การตอบคำถาม การวิเคราะห์ และสรุป เป็นต้น
2. จากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม และงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นรายบุคคล

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในสังคมส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ จากการศึกษาที่คนกลุ่มหนึ่งได้เริ่มการเปลี่ยนแปลงขึ้นโดยมุ่งหวังเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง สังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่จำเป็นต้องดีงาม เหมาะสมเสมอไป ผู้ได้รับผลกระทบต้องเรียนรู้ที่จะรับมาปรับปรุง ดัดแปลงให้สอดคล้องกับปัจจัยอีกหลายประการเพื่อการดำรงชีวิตที่มีสุข

คนจะละเลยไม่สนใจสภาพสังคม ปล่อยให้สังคมหรือคนในส่วนใหญ่ผันแปรไปโดยไม่ยอมรับไม่ได้ เพราะนั่นคือปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนนั้น อันจะส่งผลไปยังครอบครัวและสังคมของเขา

ดังนั้นหน้าที่ประการหนึ่งของคนในสังคมคือต้องเข้าใจสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองของสังคม ศึกษาวิเคราะห์ถึงสาเหตุ เสนอแนะแนวทางแก้ไขได้ ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อป้องกันดีกว่าการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งต้องปลูกฝังขึ้นในจิตใจของผู้คน

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1-5 คือ

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
3. ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบตามบทบาท หน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวและสังคมและสังคม
4. ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีและมีคุณภาพ
5. ความพร้อมที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และสภาพสังคม

เป้าหมายที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของระบบครอบครัว

ความคิดรวบยอด

สมาชิกครอบครัวต้องให้ความร่วมมือกันพัฒนา ปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองอยู่เสมอ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายอิทธิพลของสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อชีวิตครอบครัวพร้อมทั้ง ยกตัวอย่างประกอบได้
2. อธิบายสภาพโดยทั่วไปของชีวิตครอบครัวของไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านการเมืองการปกครอง พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
3. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตครอบครัวกับสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองได้

เนื้อหาที่ 1 หน่วย คือ

หน่วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมประกอบด้วยคน คนหลายกลุ่มมีการติดต่อสัมพันธ์กันในระดับต่าง ๆ ทั้ง ภายในและภายนอกประเทศ สังคมก็จะต้องมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามกาล เวลาและ ตามขั้นตอนซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม

ความเครียดทางอารมณ์และจิตใจอันเกิดจากการแสวงหาวัตถุเพื่อสนองความต้องการ ซึ่งบางครั้งก็มิได้ เป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการเลี้ยงชีพ ทำให้มนุษย์ละ เว้นหน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อ สมาชิกในครอบครัว ขาดความผูกพันใกล้ชิด เกิดการแตกแยก ไม่เข้าใจกันระหว่างคู่ครอง จะเห็นได้ว่าจำนวนครอบครัวที่มีการหย่าร้างมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อบุตรที่กำลัง เจริญเติบโต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องป้องกัน แก้ไข ศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจน สิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่มีต่อครอบครัว เมื่อเข้าใจเหตุและผลของเรื่องราวต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ก็สามารถหาทางแก้ปัญหาได้ตรงจุด หรือป้องกันมิปัญหาเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้แต่ละคนอยู่ได้ เป็นสุข

สภาพโดยทั่วไปของชีวิตครอบครัวในสังคมไทย

1. ในด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของสมาชิกครอบครัวในสังคมดั้งเดิมครอบครัวต้องรับภาระ ในการจัดหาอาชีพให้แก่สมาชิกเดิมที่ นับตั้งแต่การฝึกฝนให้เด็กรู้จักวิถีประกอบอาชีพ เทคนิค ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีจัดการในงานอาชีพ แต่คนในสังคมปัจจุบันมีโอกาสจะเลือกประกอบอาชีพ ได้หลายอย่าง และอาชีพเหล่านั้นก็ให้ผลในทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ครอบครัวจึงต้องส่ง สมาชิกไปฝึกฝนอาชีพในที่อื่นแทนที่จะฝึกฝนด้วยตนเอง หน่วยงานของสังคมได้ช่วยกันฝึกฝน อาชีพให้แก่สมาชิกของสังคมอย่างได้ผลดี ครอบครัวสมัยใหม่จึงไม่จำเป็นต้องรับภาระในการ ฝึกฝนอาชีพให้แก่สมาชิกอย่างมากมาย ถึงอย่างไรก็ตามครอบครัวก็ต้องรับผิดชอบต่อการจัด หาอาชีพ และการฝึกฝนอาชีพของสมาชิกอยู่อย่างเดิม โดยต้องร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาน ศึกษาของสังคม ในการฝึกฝนอาชีพอยู่ไม่น้อย และยังคงรับภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกที่ ประกอบอาชีพไม่ได้คือไปอีกระยะหนึ่ง เมื่อสมาชิกช่วยตนเองได้ ความรับผิดชอบในด้านนี้ จึงจะลดลงไป

2. ในด้านสังคม

การเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข และทำประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ เป็นจุดมุ่งหมาย ของการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัว โดยเป็นที่ยอมรับว่า โรงเรียนแรกของเด็กคือ บ้าน ดังนั้นครอบครัวควรให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยต่าง ๆ ใน สังคมตลอดจนสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัวให้อบอุ่น และ สอดคล้องกับสภาพสังคม

3. ในด้านการเมืองการปกครอง

การเลี้ยงดูอบรมบุตรจะต้องสร้างบรรยากาศในครอบครัวให้สัมพันธ์กันระหว่าง พ่อแม่ลูกให้สอดคล้องกับกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เพราะจุดมุ่งหมายของการอบรม

เลี้ยงดูสมาชิกมิใช่ให้เขาเติบโตเพียงร่างกายเท่านั้น แต่มุ่งหมายให้เขามีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์แบบ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม เป็นสำคัญ ดังนั้นพ่อแม่ต้องมีความรู้ความเข้าใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร และนำมาดัดแปลงให้เหมาะสม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเสนอแนะ

1. ครูนำภาพแสดงความเจริญเกี่ยวกับ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 กับสมัยปัจจุบันให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 เปรียบเทียบลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง และลักษณะคงที่
 - 1.2 วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงและการคงที่ของเครื่องใช้ต่าง ๆ
 - 1.3 ระบุผลเสียที่มีต่อครอบครัวอันเกิดจากการยึดมั่นในวัตถุ
2. ให้นักเรียนทุกคนเขียนบรรยายเรื่อง "ชีวิตครอบครัวของข้าพเจ้าในสภาพสังคมปัจจุบัน"
3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ไปสัมภาษณ์ชีวิตครอบครัวของคนในอาชีพต่าง ๆ เช่น เกษตรกร พ่อค้าแม่ค้า นักธุรกิจ นักการเมือง ข้าราชการต่าง ๆ ธรรมดา ฯลฯ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
 - 3.1 สภาพชีวิตครอบครัว โดยทั่วไป ได้แก่ จำนวนสมาชิก อาชีพ การศึกษา เป็นต้น
 - 3.2 ปัญหาและการแก้ไขอุปสรรคของชีวิตครอบครัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันแล้วจัดทำเป็นรายงานส่งครู ส่งตัวแทนนำเสนอให้เพื่อน ๆ ฟัง
4. ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตครอบครัวกับสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ครูเลือกผลงานที่มีเหตุผลดี นำมาจัดป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา ศ 305 ส 306 โลกของเรา
2. ภาพแสดงเครื่องใช้ในบ้านสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 กับปัจจุบัน เช่น เต้า หม้อหุงข้าว เครื่องมือทำความสะอาดบ้าน

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่างเปรียบเทียบ

2. การทำงานกลุ่มที่มอบหมาย

เป้าหมายที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

ความคิดรวบยอด

การปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เกิดจากการ เตรียมการและรู้จักเลือกรับ ด้วยความเข้าใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. บอกภาวะการเปลี่ยนแปลงในสังคมด้านต่าง ๆ ได้
2. อธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวได้

3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงของสังคมได้
4. บอกแนวทางในการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่าง เป็นสุขตามสถานการณ์ของคนใน

สังคมปัจจุบันได้

เนื้อหาที่ 1 หน่วย คือ

หน่วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว

ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมย่อมทำให้ครอบครัวต้องปรับปรุงตนเอง ให้สอดคล้องกับสภาพความ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นควรพิจารณาถึงความ เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งอาจแบ่งเป็นหัวข้อสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และ

วัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวได้

เช่น

1. จำนวนคนงานที่จะต้องว่างงานเพราะการนำเครื่องมือเครื่องจักรเข้ามาผลิตแทน
2. การแพทย์เจริญขึ้น สามารถป้องกันและรักษาโรคภัยต่าง ๆ ได้ทำให้มนุษย์

มีอายุยืนยาวขึ้น

3. มีการวางแผนชีวิตครอบครัวได้ถูกต้องขึ้น
4. มีเครื่องอุปโภค บริโภคมากทั้งปริมาณและคุณภาพทำให้เกิดความต้องการ

ทางวัตถุไม่มีที่สิ้นสุด

5. สาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมพัฒนาขึ้นมีผลให้การดำเนินชีวิตสะดวกขึ้น

แต่ก็ก่อให้เกิดความสิ้นเปลือง ต้องใช้จ่ายสูงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม

1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่

ของครอบครัว ดังนี้คือ

- 1.1 หญิงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น
- 1.2 เด็กมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้
- 1.3 ในการทำนิติกรรม สามีภรรยาจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน
- 1.4 ความกฎหมาย ผู้ชายมีภรรยา หรือหญิงมีสามีได้เพียงคนเดียวเท่านั้น
- 1.5 คนมีอิสระในการเลือกที่อยู่ เลือกคู่ครอง และเลือกประกอบอาชีพได้

ตามความพอใจที่ไม่ผิดกฎหมาย

ฯลฯ

2. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวมีมากมายหลายสาเหตุ ดังเช่น

- 2.1 จำนวนประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว จากอัตราการเกิดสูง

- 2.2 การย้ายถิ่นของประชากรเข้าสู่เมืองใหญ่ เพื่อหารายได้ที่ดีขึ้น
 - 2.3 ปัญหาการว่างงาน อันเนื่องมาจาก การจ้างงานน้อยลง ผลผลิตคนออกมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน คนเลือกงาน จำนวนคนมากกว่างาน
- เป็นต้น
- 2.4
 - 2.4 การขาดการศึกษา
 - 2.5 การหย่าร้าง

ฯลฯ

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว เช่น

- 3.1 คนนิยมในวัตถุและความร่ำรวย
- 3.2 ความเจริญทางด้านจิตใจไม่พัฒนาเท่าที่ควร
- 3.3 มีการนันทนาการนอกบ้านมากขึ้น
- 3.4 การอบรมสั่งสอนบุตรไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง
- 3.5 ไม่ให้ความสำคัญกับชีวิตครอบครัว
- 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเห็นต่างกันมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ครูนำข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันที่เกี่ยวข้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ในสังคมมาอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวนั้น ๆ โดยให้นักเรียนเขียนคำตอบมาคนละ 1 แผ่น ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 อะไรคือสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
 - 1.2 ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว
 - 1.3 ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ นักเรียนจะแก้ไขสถานการณ์อย่างไร
 แล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สรุปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ
2. ครูอธิบายประกอบการซักถามถึงปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา

3. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้หาภาพและข่าวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคม แล้วให้ออกมารายงานให้เพื่อนในชั้นฟัง และร่วมกันวิเคราะห์ผลจากปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว

4. เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาบรรยายให้นักเรียนฟังถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ และได้รับการแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งให้นักเรียนได้ซักถามแล้วสรุป เป็นข้อคิด เห็นส่งครู

5.พานักเรียนออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น พาไปดูแหล่งชุมชนแออัด ให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ในแหล่งสลัม ไปชมศูนย์ศิลปาชีพที่บางไทร ออยุธยา หรือชมโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อนักเรียนจะได้เห็นและเข้าใจถึงวิถีทางการดำเนินชีวิตและกระบวนการทำงาน และให้นักเรียนทำรายงานในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

6. ครูนำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนไทย มาให้นักเรียนชมแล้วอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนาในอาชีพดังกล่าวต่อครอบครัวและสังคม

7. ให้นักเรียนเสนอแนะวิธีการที่จะดำรงชีวิตคนอย่างเป็นสุขตามสถานภาพของคน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา ส 305 ส 306 โลกของเรา
2. หนังสือพิมพ์รายวัน เช่น มติชน สยามรัฐ ไทยรัฐ เดลินิวส์ เป็นต้น
3. หนังสือวารสารข่าวเศรษฐกิจรายสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ มติชนรายสัปดาห์
4. ภาพยนตร์สารคดี เรื่องเกี่ยวกับ
 - 4.1 การเกษตรแผนใหม่ เช่น การทำไร่นาแบบผสมผสาน การเกษตรแบบครบวงจรจากบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
 - 4.2 เรื่องอุตสาหกรรม หรือการส่งออกจากสมาคมอุตสาหกรรมไทย

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม สรุปและวิเคราะห์ปัญหา
2. การทำรายงาน จัดทำป้ายนิเทศ

เป้าหมายที่ 3 ทักษะที่ดีในความรับผิดชอบของคนที่มีต่อครอบครัวและสังคม

ความคิดรวบยอด

ครอบครัวอาจมีลักษณะที่ไม่คงที่ แต่คนในสังคมก็ยอมรับว่าครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญที่จะกำหนดแนวการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวและเป็นพื้นฐานความมั่นคงของสังคมส่วนรวม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายลักษณะและสภาพปัญหาครอบครัวในสังคมปัจจุบันได้
2. จำแนกประเภทของปัญหาครอบครัวได้
3. อภิปรายผลกระทบของปัญหาครอบครัวที่มีต่อสังคมส่วนรวมได้

เนื้อหา มี 1 หน่วย คือ

สภาพโดยทั่วไปของปัญหาประชากร

สถาบันครอบครัวย่อมมีอุปสรรคในการดำเนินกิจการหลายอย่าง สิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งย่อมทำให้สถาบันครอบครัวได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก ครอบครัวจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศของความเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม ในระยะที่ครอบครัวต้องปรับตัวนี้ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย อาจนำไปสู่ปัญหาครอบครัวได้

ปัญหาครอบครัว

1. ลักษณะและสภาพของปัญหา

ปัญหาครอบครัวจัด เป็นปัญหาซึ่งเกิดจากความไม่เป็นระเบียบของสังคม จากการที่สมาชิกในครอบครัวไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ค่านิยม ความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันระหว่างสามีกับภรรยา ความไม่รู้จักจิตใจ

ไม่เห็นอกเห็นใจ รวมทั้งปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่บีบรัดตัว ด้วยเหตุนี้จึงเกิดผลสืบต่อมาคือ ความคับข้องใจการทะเลาะกัน การแตกแยกหย่าร้าง และมีผลสืบต่อเนื่องไปถึงหน้าที่ของ ครอบครัว ทำให้ครอบครัวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ เช่น การให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจ การเป็นตัวแทนที่ดี และการอบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมที่ดีตามที่สังคมยึดถือและปฏิบัติกันอยู่

กิจกรรมการเรียนการสอนเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนรวบรวมภาพ ข่าว เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว เช่น การหย่าร้าง การทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภรรยา ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกทำร้าย ถูกหลอกลวง ฯลฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงลักษณะและสภาพปัญหาครอบครัวที่พบในสังคมปัจจุบัน
2. นำข้อมูลจากข้อ 1 มาจัดแยกประเภทปัญหาครอบครัว พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สาเหตุเพื่อเสนอทางแก้ไขป้องกัน
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ค้นคว้าเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่มีต่อการเสริมสร้างคุณภาพของครอบครัว เพื่อให้เห็นถึงบทบาทโดยตรงของรัฐในเรื่องดังกล่าว ตัวอย่างแหล่งค้นคว้า ได้แก่ หน่วยงานของราชการ เอกชน แล้วจัดทำเป็นรายงานและป้ายนิเทศ เพื่อเผยแพร่ความคิด
4. ให้นักเรียนเขียนบทความแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาครอบครัวคือปัญหาที่รับผิดชอบร่วมกันของคนในสังคมแล้วคัด เลือกผลงานดีเด่น ส่งพิมพ์ลงในวารสารของโรงเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา ส 306
2. ข่าวการทำผิดของเด็กและเยาวชนจากหนังสือพิมพ์
3. งานวิจัยแสดงถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสนทนาร่วมกัน การอภิปราย การเขียนบทความ

2. ประเมินผลจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม และงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 4 ความรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวให้ดีมีคุณภาพ

ความคิดรวบยอด

สภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว แต่ถ้าสมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจ รู้จักแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. อภิปรายสาเหตุของปัญหาครอบครัวพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
2. วิเคราะห์ปัญหาสืบเนื่องจากปัญหาครอบครัวที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวและสังคมพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้
3. อภิปรายผลงานดีเด่นของบุคคลอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเล็งดูในครอบครัวโดยเสนอตัวอย่างประกอบได้

เนื้อหา 1 หน่วย คือ

หน่วยปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

1. สาเหตุของปัญหาครอบครัว

1. ความตึงเครียดในครอบครัว หมายถึง ความไม่ถึงพอใจกันระหว่างสามีกับภรรยาซึ่งเกิดจากสาเหตุดังนี้
 - 1.1 ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ พื้นฐานการได้รับการอบรมปลูกฝังมาไม่เหมือนกัน
 - 1.2 สภาพทางเศรษฐกิจฐานะยากจน เงินไม่พอใช้จ่าย
 - 1.3 การขัดกันของความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง

1.4 ความเท่าเทียมกันของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

1.5 ความผิดหวังในแต่ละฝ่าย

2. การขัดกันในครอบครัว

2.1 การขัดกันโดยทางส่วนตัว ด้านบุคลิกภาพ ค่านิยมต่างกัน

2.1.1 ด้านอารมณ์

2.1.2 แบบของความประพฤติของคู่สมรส

2.1.3 บทบาทที่ผิดกัน

2.2 การขัดกันทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

2.2.1 การขัดกันด้านวัฒนธรรม

2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน

2.2.3 การขัดกันในเรื่องอาชีพ

ฯลฯ

3. การหย่าร้าง เนื่องมาจากสาเหตุ

3.1 ความมีอิสระเสรีภาพทัดเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย

3.2 สภาพของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง

3.3 มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น

3.4 หญิงมีงานทำไม่ต้องพึ่งสามีในทางเศรษฐกิจ

3.5 ความคิดในเรื่องการหย่าร้างมีมากกว่าแต่ก่อน

2. ผลของปัญหาครอบครัว ผลเสียที่อาจเกิดจากปัญหาครอบครัวมีดังนี้

1. ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2. สมาชิกในครอบครัวขาดความมั่นคงทางจิตใจ เกิดความหวาดกลัว ฯลฯ

3. ก่อเกิดปัญหาวัยรุ่น

4. ปัญหาทางเศรษฐกิจ

ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเสนอแนะ

1. นำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับปัญหาของเด็กและเยาวชนมาฉายให้นักเรียนชมแล้วอภิปรายถึงเนื้อหาสาระและข้อคิดที่ได้จากการชม

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน แจกหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งครูเลือกแล้วว่ามีการเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว โอยแต่ละกลุ่มจัดการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อหาคำตอบต่อไปนี้

- 2.1 เป็นปัญหาครอบครัวในด้านใด
- 2.2 สาเหตุของปัญหา
- 2.3 ผลของปัญหา
- 2.4 เสนอแนะแนวทางคลี่คลายปัญหาที่ดีกว่านั้น
- 2.5 เสนอแนะแนวทางป้องกันปัญหา

แล้วแต่ละกลุ่มจัดทำเป็นป้ายนิเทศ พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นประกอบ และสรุปในแต่ละปัญหา

3. เชิญวิทยากร เช่น จิตแพทย์ หรือ ครูแนะแนว มาบรรยายทางวิชาการประกอบการเรียนเรื่อง "ผลของปัญหาครอบครัวที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวและสังคม" แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างผลงานการกระทำของบุคคลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม พร้อมอภิปรายประกอบถึงอิทธิพลของชีวิตครอบครัวที่มีต่อความสำเร็จนั้น

5. ให้นักเรียนวิเคราะห์สภาพครอบครัวของตน พร้อมเสนอแนะทางเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาชีวิตครอบครัว โดยเขียนส่งเป็นรายบุคคล

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา ส 306
2. ภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชน จากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
3. สถิติแสดงจำนวนการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน พร้อมงานวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด
4. หนังสือพิมพ์รายวัน เช่น เดลินิวส์ ไทยรัฐ บ้านเมือง ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การวิเคราะห์และยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ
2. ประเมินผลจากผลงานและความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม และงานที่ได้ รับมอบหมายเป็นรายบุคคล

เป้าหมายที่ 5 ความพร้อมที่จะปฏิบัติตนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตตนเอง และชีวิตครอบครัวได้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพ

ความคิดรวบยอด

1. ความเข้าใจในตนเองและสภาพแวดล้อม เป็นหลักสำคัญของการกำหนด แนวทางในการดำเนินชีวิตตนเอง ชีวิตครอบครัวให้มีคุณภาพเพื่อสังคมส่วนรวม
2. แนวทางการป้องกันปัญหาครอบครัว อยู่ที่สมาชิกครอบครัวปฏิบัติตามสถานภาพ และบทบาทที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีแนวทางปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกแนวทางการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพได้
2. วิเคราะห์บทบาทของสมาชิกครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตได้
3. อภิปรายปัญหาหรืออุปสรรคของชีวิตครอบครัวและเสนอแนวทางแก้ไขได้
4. อธิบายวิธีปฏิบัติ เพื่อ เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีในครอบครัว พร้อมยกตัวอย่าง ประกอบได้
5. อธิบายวิธีการสำรวจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาตนเองได้

เนื้อหาที่ 1 หน่วย คือ

หน่วยจริยธรรมและการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศต้องเกิดจากความร่วมมือของประชากรภายในประเทศ ประชากรต้องมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนที่พึงมี ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ ซึ่งการหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีคุณภาพได้ ต้องเริ่มต้นตั้งแต่ระดับครอบครัวที่จะต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อสร้างสรรคนที่มีคุณภาพ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดในการดำเนินชีวิต ซึ่งปัญหาในระดับตนเองและครอบครัว ย่อมกระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวมไม่มากนักน้อย ดังนั้น การร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาของครอบครัว ต้องเป็นความรับผิดชอบทั้งระดับตนเอง ระดับครอบครัว และระดับประเทศ เพื่อความก้าวหน้าของประเทศ

วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาครอบครัว

ต้องคำนึงถึงทั้งตัวบุคคลในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- 1.1 การเลือกคู่ครองที่ดีเหมาะสม
- 1.2 การสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว อาศัยหลักเหตุผล ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเชื่อใจ การรู้จักเอาใจกัน ความเข้าใจ การอ่อนน้อมเป็นเบา การให้อภัยต่อกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น
- 1.3 แสดงบทบาทตามสถานภาพของคน เช่น ในฐานะหัวหน้าครอบครัว ในฐานะสามี ในฐานะบิดา ในฐานะภรรยา ในฐานะมารดา ในฐานะแม่บ้าน เป็นต้น
- 1.4 ยึดมั่นในคุณธรรมสำหรับผู้ครองเรือน คือ ขรราวาสธรรม
- 1.5 ให้การศึกษาอบรมในการดำเนินชีวิตครอบครัวในระบบการศึกษา
- 1.6 การพิจารณาปัญหาของครอบครัวร่วมกัน
- 1.7 การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเสนอแนะ

1. ครูนำประวัติชีวิตครอบครัวของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มาให้นักเรียนอ่านแล้วให้ช่วยกันวิเคราะห์แนวทางในการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวที่มีคุณภาพ
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวในสังคมปัจจุบัน เพื่อสรุปเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต
3. ให้นักเรียนศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน เกี่ยวกับ ปัญหาครอบครัว สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นเหตุให้เกิดปัญหาครอบครัว แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา
4. ให้นักเรียนสำรวจบทบาทของตนเองในครอบครัว แล้วจำแนกเป็นข้อดี ข้อบกพร่อง จับคู่กับเพื่อน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเสนอวิธีแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง และพัฒนาส่วนดีให้ดียิ่งขึ้น แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน เพื่อสรุปความเป็นไปได้ของการปฏิบัติในแนวทางที่ดีต่อการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีในครอบครัว
5. ให้นักเรียนเขียนแผนการในอนาคตเมื่อเรียนจบ ม.3 แล้วจะปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ ให้นักเรียนกำหนดชื่อเรื่องเอง พิจารณาสังความเป็นไปได้ โดยใช้ข้อมูลจากกิจกรรมที่ 3 ประกอบเป็นเหตุผลสำคัญ เมื่อครูตรวจงานแล้ว คัดเลือกผลงานดีเด่นส่งไปลงพิมพ์ในวารสารโรงเรียนหรืออื่น ๆ ตามโอกาสเหมาะสม เพื่อเผยแพร่แนวคิดที่ดีอย่างมีระบบของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนสังคมศึกษา ส 306
2. ชีวประวัติบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้จากวารสาร หนังสือต่าง ๆ
3. หนังสือพิมพ์รายวันที่เสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่างประกอบ การสรุป การวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่นำเสนอนี้ ประเมินความ เชื่อถือได้เพียงขั้นการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากความจำกัดของเวลาในการวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและการใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยขอ เสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรได้ดำเนินการนำโปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปทดลองใช้ในโรงเรียนจนครบสมบูรณ์ตามโปรแกรม คือ 1 ปีการศึกษา ในชั้นแรกเพื่อศึกษาความบกพร่อง และ 3 ปีการศึกษาต่อเนื่องกัน เพื่อศึกษา เปรียบ เทียบสัมฤทธิ์ผลของการเรียนตามโปรแกรม และประสิทธิภาพของโปรแกรม
2. ครูสังคมศึกษา ควรนำโปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปทดลองใช้ หรือนำข้อมูล เกี่ยวกับ เนื้อหาการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวมาบูรณาการกับ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่คนสอนอยู่ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้บทเรียนทันสมัย นักเรียนเกิดความรู้ความ เข้าใจ ความรับผิดชอบ และมีความสามารถที่จะดำเนินชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวได้อย่างดีมีคุณภาพ
3. การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรพิจารณาข้อเสนอแนะต่อไปนี้ เป็นแนวทางคือ
 - 3.1 ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา หรือวิชาอื่น ๆ ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว
 - 3.2 ควรจะมีการศึกษาแนวทางการสร้าง โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง
 - 3.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้าง โปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัวกับวิชาสามัญอื่น ๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
 - 3.4 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของ เยาวชนหรือนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาของชีวิตครอบครัวไม่มีคุณภาพ และความต้องการการเรียนรู้ในเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตครอบครัว เพื่อความสมบูรณ์ของการจัดการเรียนการสอน